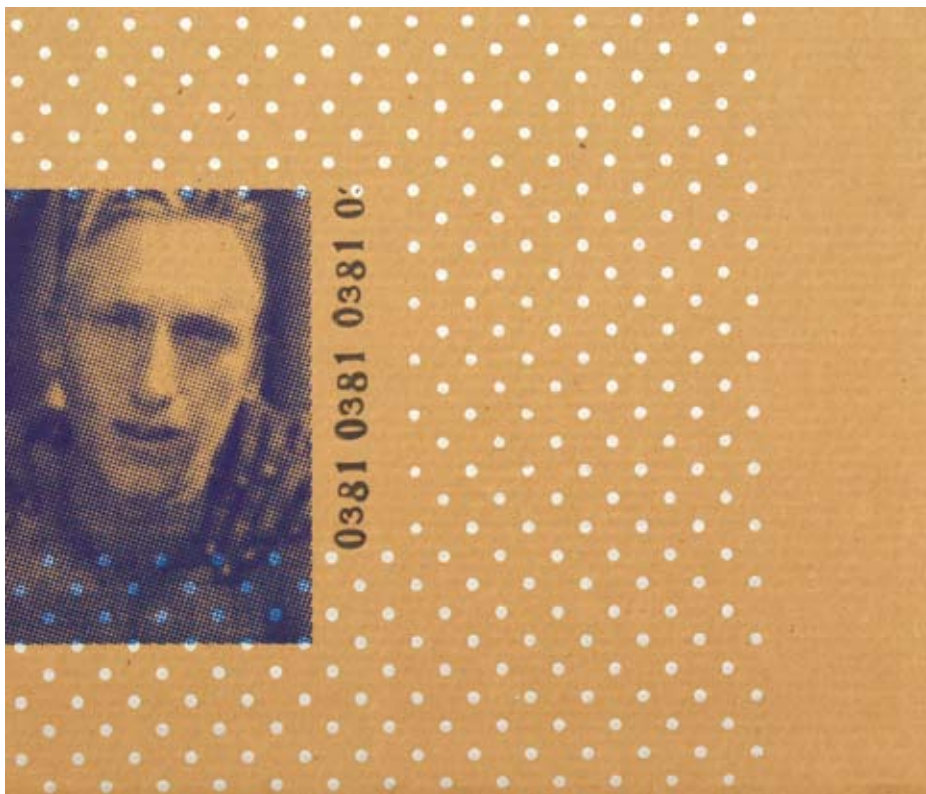

IGOR RAKČEVIĆ

NARODNI MUZEJ CRNE GORE
ATELJE DADO
CETINJE, jul-avgust 2006.

Bez naziva, 2004/2005, sito štampa na ljepenci (42x40cm)

O AURI I NJEŽNOM ZAGRLJAJU BAGATELNOSTI

Petar Čuković

Rakčevićevi radovi na ljepenci, materijalu koji služi za pakovanje industrijskih proizvoda, kao i tehnika serigrafije koju primjenjuje upućuju na mrežu mnogobrojnih referenci: od povijesno-umjetničkih i filozofskih rasprava o prirodi i karakteru umjetnosti moderne i njenog slijeda, a tu prije svega mislim na rasprave o «gubitku aure» i dijelektici odnosa original-kopija, započete u dvadesetom vijeku u znamenitoj raspravi Valtera Benjamina «Umjetničko djelo u dobu svoje tehničke reproducirljivosti» iz 1935/6 godine, sve do našeg lokalnog, vrlo konkretnog, aktualnog socio-kulturnog konteksta.

O čemu se, dakle, radi? Najprije, nešto o ovom «lokalnom kontekstu»: ko su ljudi čije obrise naslućujemo u Rakčevićevim radovima? U kom i kakvom svijetu oni žive? Nema sumnje, namah je razabirljivo: ovo su ljudi sa «periferije», sa «margine», ne slučajno fotografisani «u samom srcu socijalne stvarnosti», na kamionskim i inim pijacama, u socijalnom polju sklonjenom od «blještave svjetlosti i lažnog sjaja prestižnih, etabliranih društvenih pozornica», ljudi pret-

voreni u «obrisu» realnih figura, tehnikom sitoštampe depersonalizovani u mjeri koja inteligentno čuva mogućnost naslućivanja **nekog**, da, upravo tako: **nekog**, konkretnog ljudskog bića; ovo su ljudi svedeni na ravan serijskih brojeva, multipla, dezena, mustri i paterna, dizajniranih omotača industrijskih proizvoda, među kojima najčešće naslućujemo paklice cigareta, skoro bismo mogli reći svojevrsnog «zaštitnog znaka» najdublje socijalne drame tokom naših potonjih bezmalo dva desetljeća: ovo su multiplikovani ljudi-sjenke, ljudi-sablasti, dakle «prividi» čija se, avaj, prividnost u polju naše refleksije ukazuje i sama kao «kočinje-privid», dakle kao «prividna prividnost», a zapravo kao stvarnost stvarnija od svake «stvarne» stvarnosti;

Bez naziva, 2004/2005, sito štampa na ljepenci (30x42cm)

iako naizgled «lagane» i «nježne» ovo su, zapravo, slike surovog, nemilosrdnog i duboko obezluđenog svijeta, opominjuće slike bolne ispraznosti svakog oblika konzumerizma, ali, prije svega, slike bolnog, tragičnog, «iznuđenog», «prinudnog» konzumerizma, razmjene na samom dnu egzistencije, limitiranom, bezizlaznom, samoreprodukujućem dnu, u polju gdje se sam život «koprcu» u strašnom «zagrljaju», takoreći u «ropcu» «jeftinoće» i «bagatelnosti».

I, sada, nešto malo o onom, na tragu Benjamina, «gubitku aure», koju je umjetnost izgubila u vrijeme visokih mogućnosti tehničke reprodukcije. Kao što, tragom Benjamina, utvrđuje Boris Grojs, «gubitak aure», dakle onog što umjetničko djelo čini neponovljivim i originalnim, istovremen je, zapravo sa njegovim nastajanjem: tek su, naime, moderna vremena omogućila savršena tehnička sredstva reprodukcije, tek je moderna omogućila spoznaju da u tjelesnosti umjetničkoga djela nije smještena njegova duša, već obrnuto: da je u duši moguća njegova tjelesnost. U tom smislu su i serijski proizvodi, dakle kopije, od vremena Dišanovih ready-madea, ili, kasnije Warhol-ovih multipla, od onog trenutka kada dođu u muzej, ili galeriju, dakle u

Bez naziva, 2004/2005, sito štampa na ljepenci (42x23cm)

one topološke prostore gdje se umjetnička «aura» zadobija, neosporno legitimizovani kao umjetnička djela. I mi, posmatrači, da se još jednom poslužim Grojsovim idejama, kao neka vrsta intelektualnih flanera, dakle duhovnih lutalica, dolazeći u ovakve prostore na neku vrstu poklonjenja, kroz čin «profanog prosvjetljenja» otkrivamo «auratičnost» u djelima koja u svojoj temeljnoj prirodi, poput ovih koje večeras vidimo na sjajnom Rakčevićevom FRIZU, podrazumijevaju mogućnost kopiranja i bekrajnog multiplikovanja.

I najzad, kad već pominjem friz: znam da je Rakčević cijelim svojim dosadašnjim umjetničkim djelovanjem s pravom zavrijedio atribut umjetnika koji je pomno radio na depatetizovanju umjetnosti i umjetničkih medija u prostoru tako sklonom patetici. Ne mogu da odolim, a da tu patetiku na neki način ne vratim u polje refleksije o ovoj izložbi - za nas, sada i ovdje, za mene sasvim sigurno, ovaj friz ima ne manje značenje nego što su, nekoć, imali frizovi na znamenitim antičkim hramovima: i ovdje, kao i tamo, razumije se na različite načine, prepljeću se mit i stvarnost u snažnoj simboličko-vizuelnoj paradigmi živih povijesnih procesa.

Bez naziva, 2004/2005, sito štampa na ljepenci (74x38cm)

Dva pitanja za umjetnika

(P. Ćuković, za katalog izložbe *In den Schluchten des Balkan / U gudurama Balkana*, Kasel 2003, selektor Rene Blok)

P.Ć: Tvoji radovi na ljepenci, materijalu koji služi za pakovanje industrijskih proizvoda, kao i tehnika serigrafije koju primjenjuješ upućuju na snažne lokalne istorijske socio-kulturne reference. O čemu se radi? Ko su ljudi čije obrise naslućujemo u tvojim radovima? U kom i kakvom svijetu oni žive?

I.R: *Svjedoci smo, odnosno živimo u zanimljivom vremenu, rekao bih čak istorijskom u smislu promjene ustaljenih normi i kriterijuma koje su odlikovale jedno udobno društvo. Prošlo desetljeće je pokazalo relativnost pojma udobnosti, razvlačeći ga na osjećanje punog frižidera, rezervoara automobila, kućne ostave (špajza), do osjećanja punog stomaka. Taj momenat je po meni bitan za razumijevanje fenomenologije ovdašnjeg čovjeka, revnosnog sakupljača koji gomila, bolesnog od atavizama nemaštine i permanentne opasnosti od svega i svačega. Dok je nekome dovoljna kreditna kartica da bi se osjećao udobno, čovjek ovdje svoju uslovnu udobnost vidi u neuporedivo većem gabaritu.*

Materijalizacija ove priče je ljepenka, kao materijal na kojem prikazujem sasvim obične ljude, što god to značilo.

Njihov svijet je jedna vrsta geta gdje se odvijaju procesi sumnjive proizvodnje, prodaje, kupovine, kompenzacije... i gdje se uspjeh mjeri debljinom zlatnog lančića i klasom mobilnog telefona, i sve to u kartonskom ambijentu.

P.Ć: U onome što radiš, ne samo u radovima na ljepenci, nije teško naslutiti snažnu kritičku refleksiju u odnosu prema nekim tipičnim socijalnim zbivanjima, najčešće ulovljenim na "periferiji" i "margini", koje se, zapravo, u tzv. tranzicionim društvima pokazuju kao istinska "središta" socijalnog života, kao stvarni socijalni mainstream-ovi. Koliko vjeruješ u smisao kritičkog angažmana umjetnika danas?

I.R: *Pod pretpostavkom da se siromaštvo jednog društva može moći mjeriti ekspanzijom igara na sreću, onda se i duhovno siromaštvo čita kao ekspanzija jeftine umjetnosti.*

Sam čin stvaranja umjetnosti koja nije standardizovana u klasičnom, komercijalnom smislu, predstavlja jedan vid pobune i samim tim se može donekle smatrati kritičkim angažmanom.

Ja vjerujem u potrebu iznošenja kritičkog mišljenja, i smatram da ovo vrijeme mora da bude vrijeme opšte mobilizacije svijesti i upravo na tome kroz svoju umjetnost i radim.

Mislim da na taj način u datim društvenim okvirima doprinosim više nego da je moj rad usmjeren ka stvaranju "lijepe" umjetnosti.

Bez naziva, 2004/2005, sito štampa na ljepenci (39x22cm)

Bez naziva, 2004/2005, sito štampa na ljepenci (70x60cm)

IGOR RAKČEVIĆ

Rođen 28. 9. 1971. U Titogradu.

Diplomirao 1995 godine na Fakultetu likovnih umjetnosti na Cetinju. Magistrirao na predmetu Grafika, na Fakultetu likovnih umjetnosti u Beogradu 1997.

Za vrijeme trajanja postdiplomskih studija bio stipendista Vlade RCG. Radio četiri godine kao saradnik u nastavi na predmetu grafika pri FLU na Cetinju.

Poslije dotadašnjeg angažmana počeo da vodi likovnu radionicu za djecu.

Koordinirao više projekata vezanih za kulturu i ekologiju.

Trenutno djeluje kao slobodni umjetnik.

Adresa:

Neznanih junaka 99a

81 000 Podgorica

+381 81 650 849

+381 69 050 036

e-mail: irg@cg.yu

Samostalne izložbe:

Atelje Dado - Cetinje 2006.

Umjetnički paviljon - Podgorica 2004.

Galerija kulturnog centra - Kotor 2000.

Klub - Trebinje (Bosna i Hercegovina) 1999.

Galerija Sye Ryder - Herceg Novi 1998.

Galerija Akademije - Beograd 1998.

Happy Galery SKC - Beograd 1997.

Odabrane grupne izložbe:

51. Bijenale u Veneciji - paviljon Srbije i Crne Gore, Venecija 2005.

Bijenale savremenog pejzaža – Novi Sad 2004.

Venecijansko Bijenale (izložba arhitekture) - paviljon Srbije i Crne Gore, Venecija 2004.

Susjedstva na daljinu - nova približavanja - Dubrovnik, Mostar, Cetinje 2004.

V Bijenale savremene umjetnosti - Cetinje 2004.

Paralelni svjetovi, Biljarda - Cetinje 2004.

Montenegrin Beauty - Grad teatar Budva / Paviljon Veljković Beograd 2003 / 2004.

In den schluchten des Balkan - Kassel 2003.

Bound - Less border - Beograd / Kassel 2003.

Urbanci, Nacionalna galerija B.i H. - Sarajevo 2003.

Devenirs (Becomings) - Tirana, Ljubljana, Zagreb, Pariz, Atina, Stokholm 2002-2003.

Internacionalno bijenale mladih umjetnika - Vršac 2002.

IV Bijenale savremene umjetnosti - Cetinje 2001.

Nedjelja crnogorske kulture - Barcelona 2001.

32 Zimski salon - Herceg Novi 2001. (nagrada)

Cour Saint Pierre - Pariz 2001.

Boul'v Art Festival - Lille 2000.

La Braderie De L'Art - Roubaix 1999.

Festival of International Art Theater - Podgorica 1998.

III Bijenale savremene umjetnosti - Cetinje 1997.

International Print Biennial - Sapporo - Sapporo 1996.

Tokyo International Mini - Print Triennial - Tokyo 1996.